

פרשת ויקהל בדרך הב"ד

מה צריך לעשות? לצאת לשליחות או ללמוד כ"תורתו אומנותו"?
לקו"ש חכ"א ויקהל ב

נכתב על ידי
ארי' לייב הכהן הענדל

הכמה

הרעיון של השיחה בנקודה

בזהר בפרשתנו מסופר שר' יוסי ישב לפני רשב"י (עם שאר החברייא) והרהר במילי דעלמא בזמן שכולם היו עסוקים בסודות התורה, כיון שעבודתו בעולם הייתה בעיקר עבודת הברורים ולא (רק) תורתו אומנותו.

אבל רשב"י שם לב, שעל ידי זה נחסר בעבודתו של ר' יוסי כחלק מהחברייא קדישא של רשב"י, שעניינה (הנמשך ממנו) הוא "תורתו אומנותו", ולכן העיר לו שנחסרה לו אות משמו. ועל ידי שחזר ללמוד, ראה רשב"י - ואמר לו - שהושלם שמו.

בעומק יותר: יהודי צריך ללמוד תורה כמה שהוא יכול כדי לתקן נשמתו, ואם הוא פטור מלימוד התורה - אם זה מצד עסקיו הפרטיים, בכללות זה מורה שלומד כמה שהנשמה שלו צריכה, ואינו צריך ליותר. ואם זה מצד עסקיו עם אחרים (צדקה וכיוצא בזה) ובפרט צרכי ציבור (הדוחים לימוד תורה), בכללות זה מורה שהקב"ה ישלים לו את מה שהחסיר, ואחד האופנים לזה הוא שבזמן שכן לומד ניתנת ברכה בתורתו ומשיג ומשלים הכל (וכמו שכתוב על צדקה, שעל ידה "נעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה").

רשב"י ראה שאצל ר' יוסי חסר היו"ד - המורה על לימוד התורה כפי שהוא מצד עצמו (לא כפי שיורד להאיר בעולמות) - וזה שהוא שם לב לזה הוא הוכחה שכעת ר' יוסי צריך לעזוב את ההרהור במילי דעלמא ולהתעסק בתורה כפי שהיא מצד עצמה.

ועוד יותר יש לומר, שאז הי' עת רצון להשלים את כל מה שהחסיר בלימוד התורה, ולכן רשב"י (ראה שחסר ו) אמר לר' יוסי על החיסרון, כדי שיוכל להשלים - לפעול שלימות.

בינה

התוכן ושקלא וטריא של השיחה

פתיחה:

בזהר בפרשתנו מסופר שפעם ישבו ה"חברייא" של רשב"י ועסקו בסודות התורה, ורשב"י ראה שר' יוסי "מהרהר במילי דעלמא", וזה פעל אצלו חסרון בדיוקן שלו – נחסרה אות אחת משמו, אז הוא אמר לו "יוסי קום אשלים דיוקנך דאת חד חסר בך". אחר כך ר' יוסי "קם וחדי במילי דאורייתא", ואז רשב"י הסתכל ואמר לו שעכשיו הושלם החיסרון והדיוקן שלו שלם.

שאלות:

סיפור זה תמוה ביותר:

איך יכול להיות שר' יוסי – מגדולי התנאים, ובזמן שנמצא יחד עם רשב"י והחברייא שלו – יהרהר במילי דעלמא?

לאיך גיסא – אם מה שר' יוסי עשה הי' הדבר הנכון על פי תורה, מדוע נחסרה לו אות משמו בגלל זה?

לכאורה יש לבאר, ובהקדים:

ר' יוסי לא הי' (כל הזמן) בגדר "תורתו אומנותו" – מסופר עליו שהי' מתעסק לפרנסתו כשלחא ("אומן לעבד (א)עורות"), ותיקן כמה וכמה תקנות בעירו ציפורי.

לפי זה אפשר לומר, שר' יוסי הרהר ב"מילי דעלמא" – היינו ענינים הקשורים לצרכי ציבור. ואמנם יש בזה תועלת לרבים, שלכן העסק בצרכי ציבור דוחה תלמוד תורה, אבל בשביל האדם העוסק יכולה להיות ירידה מזה, וזהו שנחסרה לר' יוסי אות משמו.

[וכמו שמצינו במרדכי, שנשאר משנה למלך אחשורוש גם לאחר הנס דפורים - כיון שהי' נצרך - אבל מצד זה "ירד מחשיבותו אצל חכמים", כי הי' חסר אצלו מעלת לימוד התורה].

ענין זה ניתן לראות ב(ומבוסס על) ביאורי אביו של הרבי על הזהר כאן, שמפרש ש"מילי דעלמא" הכוונה ל"עמל שיחה" שהוא "דבר גדול" [ומבואר במקום אחר שבכדי להגיע לתכלית והעילוי של "עמל תורה" צריך שיהי' קודם "עמל שיחה"], ובפרט שעל ידו פועלים אצל הקב"ה את ענין השיחה בעשרה מאמרות שבהם נברא העולם (שלגבי הקב"ה נקראים

"מילין דהדיוטא" – דהיינו עבודת הבירורים, שהיא כוונת הבריאה וירידת הנשמה למטה (שלא ירדה לתקן עצמה).

אלא ש"עמל שיחה" אינו בערך ל"עמל תורה" (ובפרט סודות ורזי התורה), הממשיך את האור האלקי שלמעלה מהעולם.

וזה הי' החיסרון בשמו של ר' יוסי – חיסרון בענין "עמל תורה".

אבל בעומק יותר, אין זה מבאר מדוע הי' חסר בר' יוסי על ידי שהתעסק ב"עמל שיחה":

ר' יוסי הרהר ב"מילי דעלמא" מכיון שזה הי' שורש נשמתו (כמו שאביו של הרבי מבאר ששרשו מבחי' מלכות – מקור עולמות בי"ע), וזו הייתה עבודתו בעולם – "עמל שיחה", קיום העולמות.

אז נכון ש"עמל תורה" יותר נעלה, אבל אין זו עבודתו של ר' יוסי, אז למה חסר בשמו מצד שאינו מתעסק בזה?

ואם תאמר שאמנם זו לא עבודתו אבל יש לו חיסרון, הרי כל יהודי יש לו את עבודתו הוא, ואם יש לו חיסרון בגלל עבודה אחרת – שאינה ענינו – לא יוכל לעבוד בשמחה ובטוב לבב, כיון שתמיד יצטער על החיסרון שיש לו מהעבודה שאינו עושה?

עוד דבר מעניין, שר' יוסי עצמו לא הרגיש את החיסרון בו, ולא שהושלם, אלא רשב"י הוא זה שראה את החיסרון, ורשב"י הי' זה שראה שכעת הושלם דיוקנו, וגילה לו על כך.

ביאור:

השאלה עצמה מגלה לנו את התשובה:

מכיון שענינו של ר' יוסי מצד עצמו הוא לפעול בעולם, ההרהור במילי דעלמא אינו חיסרון בשבילו. אבל בתור חלק מהחברייא של רשב"י – שענינו (שגם פעל והמשיך בחברייא שלו) "תורתו אומנותו" – הי' צריך להיות גם אצלו ענין הלימוד באופן של "תורתו אומנותו", ורשב"י, בתור ראש החבורה, הרגיש בחיסרון זה – ואחר כך בהשלמתו.

ובהקדים:

בהלכות תלמוד תורה פוסק אדה"ז שכל נפש צריכה ללמוד מן התורה כמה שיכולה להשיג, ואם התעצל ולא למד צריך לבוא בגלגול בכדי להשלים את מה שיכול (ולכן צריך) ללמוד.

ומה אם הסיבה שלא למד כפי יכולתו הייתה (לא מצד עצלות אלא) מצד שהי' פטור מהלימוד על פי תורה?

אומר אדה"ז בתורה אור שיש שני אופנים בזה: א', הוא לא יכול (וצריך) ללמוד יותר מהמעט שלומד עכשיו, ולכן על פי תורה הוא פטור. ב', אמנם הוא צריך ללמוד יותר מצד הנפש שלו, אבל מכיון שהוא לומד כמה שיכול, הקב"ה ישלים לו את מה שלא הספיק.

ובכללות זה שייך לשני אופנים מדוע הוא פטור מהלימוד: א', הוא עסוק (בהיתר ועל פי תורה) בעניני פרנסה וכו' הפרטיים שלו, וזה מראה שנשמתו שייכת ל"מארי עובדין טבין", ומספיק לו לימוד "פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית". ב', הוא עסוק (בהיתר ועל פי תורה) בעניני צדקה (של אחרים) – ובפרט בצרכי ציבור הדוחים תלמוד תורה, ואז הקב"ה ישלים לו את מה שהחסיר, וא' האופנים הוא בהצלחה מרובה בלימוד התורה בזמן המועט שכן מקדיש לזה, שבזמן מועט זה הוא משיג ומספיק דברים שבאופן הרגיל דורשים ריבוי זמן [וכמו שמצינו בצדקה, שעל ידה "נעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה"].

וזוהו הביאור בסיפור הנ"ל:

זה שרשב"י ראה שחסרה לר' יוסי אות – שכמו שאביו של הרבי מבאר, זו הייתה האות יו"ד, שמרמזת על (עולם האצילות, ובעבודת האדם) "עמל תורה", ענינו של רשב"י ש"תורתו אומנותו" – הוא הוכחה והוראה שכעת תפקידו של ר' יוסי הוא להתעסק ב"עמל תורה" באופן ש"תורתו אומנותו".

ויותר מזה יש לומר – שאותו זמן הי' עת רצון להשלים את כל עניני התורה שהחסיר על ידי שהתעסק ב"עמל שיחה", וכמו שרואים שאחרי שלמד הוא השלים את שמו (דיוקנו), שלימות בתכלית – שזה כולל גם את העבר.

דעת

סיכום והוראות

- לכל אדם יש את עבודתו הוא, ואם אינו עובד בעבודה אחרת אין זה מחסר בו כהוא זה, ואינו צריך להתעצב מכך שרואה אחרים הפועלים בזה ומצליחים, שהרי אין זה ענינו.
- גם אם מרגישים שדבר אחד בא על חשבון הדבר השני בעבודה (לדוגמא - צרכי ציבור/שליחות על חשבון לימוד התורה), הרבי מסביר שהקב"ה ישלים את כל מה שחסר - כיון שפועל במה שתפקידו בעולם. [ולא רק כמו אצל מרדכי (והראגאטשאווער על פי תלמוד בבלי) שאומרים שזה הדבר הנכון לעשות, אבל חסר אצלו (אצלם) ענין לימוד התורה כפי שהוא מצד עצמו].
- כשעובדים עם העולם, זו עבודה נעלית - על ידי זה משלימים הכוונה של דירה בתחתונים! ואף שיש מעלה בלימוד התורה ("עמל תורה"), הרי המעלה היא דוקא לאחר שיש "עמל שיחה".
- הכל בהשגחה פרטית - גם אם נראה שיש דברים שאני אמור לעשות ויש עיכובים טכניים המונעים ממני עבודת אלה, או שזה לא שייך אלי, או שהקב"ה ישלים לי ענינים אלה במעט שאעשה כפי יכולתי.

